

פרק כ"ב

אָנוּ שְׁמַנֵּה שָׁנָה יָאִשְׁיָהוּ בְּמִלְכֹו וְשַׁלְשִׁים וְאֶחָת שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָם וְשָׁם אָמוּן וְדִיקָה בְּתִדְרִיה
מִבְצָאת בְּגַעֲשָׂה תַּיִשְׁרָה בְּעַנִּי ח' וַיַּלְךְ בְּכָל דָּرְךְ דָּוד אָבִיו וְלֹא סָר מִמֵּין וְשַׁמְאָל ג' וַיַּהַי בְּשֶׁמֶנָּה
עִשְׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ יָאִשְׁיָהוּ שְׁלַח הַפְּלִדָּק אֶת שְׁפֹן בְּנוֹ אַצְלָיו כְּזַבְּחָה כְּזַבְּחָה כְּזַבְּחָה כְּזַבְּחָה
עַלְהָ אֶל חַלְקֵיָהוּ הַפְּחוֹן חַבְדָּל וְוִתְּמָת אֶת הַכְּסָפָה הַמְּבוֹא בֵּית ח' אֲשֶׁר אָסְפוּ שְׁמָרִי הַסָּפָה מֵאָת
הָעָם ה' וַיַּתְּנַחַז עַל יְד עַשְׁי הַמֶּלֶךְ אֶחָד הַמְּפֻקְדִּים בֵּית ח' וַיַּתְּנוּ אֹתוֹ לְעַשְׁי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּבֵית
ח' ? לְמַאַט בְּדַק תְּבִית וְלְחֶרְשִׁים וְלְבָנִים וְלְגָדְרִים וְלְקָנוֹת עַצִּים וְאֶבֶן מַחְצָב לְחַזְקָה תְּבִית ז'
אֶד לֹא יַחֲשֶׁב אֶתְמָת הַכְּסָפָה הַגְּדוֹלָה עַל יְדֵם כִּי בְּאֶמְוֹנָה הָם עֲשִׂים ח' וַיֹּאמֶר חַלְקֵיָהוּ הַפְּחוֹן חַבְדָּל עַל
שְׁפֹן הַסָּפָר סָפָר הַתּוֹרָה מִצְאָתִי בֵּית ח' וַיַּתְּן חַלְקָה אֶת הַסָּפָר אֶל שְׁפֹן וַיַּקְרָא הַסָּפָר ט' וַיַּבָּא שְׁפֹן
הַסָּפָר אֶל הַפְּלִדָּק וַיַּשְׁבַּב אֶת הַפְּלִדָּק דָּבָר וַיֹּאמֶר חַתִּיכוּ עַבְרִיךְ אֶת הַכְּסָפָה הַגְּמַצָּא בֵּית וַיַּתְּנַחַז עַל
יְד עַשְׁי הַמֶּלֶךְ אֶחָד הַמְּפֻקְדִּים בֵּית ח' וַיַּגְּד שְׁפֹן הַסָּפָר לְמֶלֶךְ לְאָמֶר סָפָר גַּמְתָּו לְי' חַלְקָה הַפְּחוֹן
וַיַּקְרָא הַסָּפָר שְׁפֹן ? לְפָנֵי הַפְּלִדָּק יָא' וַיַּהַי בְּשָׁמַע הַפְּלִדָּק אֶת דָבְרֵי סָפָר הַתּוֹרָה וַיַּקְרָא אֶת בְּנֵדְיוֹ יְבָ
וַיַּצְאֵן הַפְּלִדָּק אֶת חַלְקָה הַפְּחוֹן וְאֶת אֲחִיקָם בְּוֹ שְׁפֹן וְאֶת עַכְבּוֹר בְּוֹ מִיכְיָה וְאֶת שְׁפֹן הַסָּפָר וְאֶת
עַשְׁיָה עַבְדָה הַפְּלִדָּק לְאָמֶר יְגָןְכָה דָרְשָׂו אֶת ח' בְּעָדֵי וּבְعַד הָעָם וּבְעַד בְּלִי יְהוָה עַל דָבְרֵי הַסָּפָר
הַגְּמַצָּא הָהָא בַּי' בְּדֹאָה חַמְתָה ה' אֲשֶׁר הָיָא נָצָתָה בְּנָנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא שְׁמַעוּ אֶבֶתְינוּ עַל דָבְרֵי
הַסָּפָר הָהָא לְעַשְׂוֹת בְּכָל הַפְּטוּב אַלְיָנוּ יְדָנוֹלְדָה חַלְקֵיָהוּ הַפְּחוֹן וְאֶחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשְׁפֹן וְעַשְׁיָה אֶל
חַלְקָה תְּגִבִּיאָה אֶשְׁתָּשָׁלָם בְּוֹ תְּקָנָה בְּוֹ חַרְחָם שִׁמְרָה הַבְּגָדִים וְהָיָא יְשַׁבֵּת בִּירוּשָׁלָם בְּמַשְׁנָה
וַיַּדְבֵּר אֶלְيָחָד ט' וַיֹּאמֶר אֶלְיָחָד כִּי אָלְהָי יִשְׂרָאֵל אָמָרָוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר שְׁלַח אֶתְכֶם אֶלְיָ
טו' כִּי אָמֶר ה' הַגְּנִי מִכְּיָא רְעָה אֶל הַפְּקָום הָהָא וְעַל שְׁבִי אֶת בְּלִי דָבְרֵי הַסָּפָר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ
יְהוָה יְיָ תְּחַת אֲשֶׁר עַבְדָּנוּ וַיַּקְרָר לְאַלְהִים אֶחָרִים לְמַעַן הַכְּעָסִין בְּכָל מַעַשְׁךָ וְיִדְיָה וְנָצָתָה
הַפְּתִי בְּפָקָום הָהָא וְלֹא תְּכַבֵּח יְהָה וְאֶל מֶלֶךְ יְהוָה הַשְׁלָמָה אֶתְכֶם לְדֹרֶשׁ אֶת ה' כִּי תָּאִמְרוּ אַלְיָ
כִּי אָמֶר ה' אָלְהָי יִשְׂרָאֵל תְּכַבֵּחַ אֲשֶׁר שְׁמַעַת יְתַעַן כִּד לְבָבָךְ וְתַבְּנַע מִפְנֵי ה' בְּשֶׁמֶנָּךְ אֲשֶׁר
דָבְרָתִי עַל הַפְּקָום הָהָא וְעַל שְׁבִי ? הָיוּת ? לְשָׁמָה וְלְקָלָה וְתַקְרָע אֶת בְּנֵדְךָ וְתַבְּכָה ? לְפָנֵי הָגָם וְגָם
אֲנַכִּי שְׁמַעַת נָאָם ה' בְּ ? לְבָנִי אָסְפָה עַל אֶבֶתְךָ וְגַאֲסָפָת אֶל קַבְרָתְךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא תַּרְאֵנָה
עִינֵּיךְ בְּכָל הַרְאָה אֲשֶׁר אַנְיִמְכְּיָא עַל הַפְּקָום הָהָא וְנַשְׁבִּיכְוּ אֶת הַפְּלִדָּק דָבָר

פרק כ"ב מותאר את מלכות יאשיהו.

פסוק 1: מוסר פרטים אישיים על יאשיהו (עיינו במלכים ב, כ"א 1). יאשיהו עלה למלוכה בגיל צער
מאוד, בן שמונה בלבד, מפני שאביו אמון נרצח בגיל 24.

פסוק 2: בנויגוד לאביו ולסביו, עבד יאשיהו את ה' בלבד. "וַיַּלְךְ בְּכָל דָּרְךְ דָּוד אָבִיו". נאמנותו לה' דמתה
לנאמנות דוד (אבי אבות השושלת) לה.

פסוקים 3-7: בשנה ה-18 למלכותו החליט יאשיהו לשפץ את המקדש. לשם כך השתמש בכשי

התרומות שהביאו בני העם אל המקדש. פסוקים 4-5 מתארים את תהליך אישור הכספי: בני העם שבאים לבית המקדש מוסרים תרומה לשומריו הספר במקדש. אלה מעבירים את הכספי לידי הכהן הגדול, והוא מפקיד את הכספי באוצרות המקדש. המלך יאשרו מצווה על שפן הסופר: "עליה אל חלקייהו הכספי חנדוֹל נוּתָם אֶת הַכְּסֵף הַמּוּבָא בֵּית הָיְהִיא אֲשֶׁר אָסְפָה שָׁמְרִי הַכְּסֵף מִאֵת הָעָם", ככלומר הכהן הגדול חלקייהו הכספי חנדוֹל נוּתָם אֶת הַכְּסֵף הַמּוּבָא בֵּית הָיְהִיא אֲשֶׁר אָסְפָה שָׁמְרִי הַכְּסֵף מִאֵת הָעָם". בפסוק 7 מצינו המחבר שהעובדת נעשתה "וַיַּתְנוּ אֹתוֹ לְעֵשֵׂי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּבֵית הָיְהִיא לְחַזֵּק בְּדַק הַבָּיּוֹת". בפסוק 8 מציין המחבר שהעובדת נעשתה באננות על ידי כל בעלי המקצוע, ועל כן לא דרשו מהם השלטון דין וחשבון: "לא יְחַשֵּׁב אַתֶּם הַכְּסֵף חַנְטוּ עַל יְדֵיכֶם, כי בְּאַמְוֹנָה חַם עִישָׂם".

פסוקים 8-10: במהלך השיפוצים במקדש התגלה ספר תורה, וחליקתו הכהן מביא את הספר אל שפן. שפן בא לפני המלך ומודיע לו:

1. הכספי הותך ונitin לבני הכהן.

2. בבית המקדש נמצא ספר תורה.

שפן, כמו כל פקיד מלכותי מסודר, מודיע למלך קודם כולם על מיולי הוראותיו, ורק אחר כך מספר על הספר. ייתכן גם ששפן ידע שהספר יגרום מבוכה ובהלה גדולה, ולכן קודם כל טיפול בעניינים השוטפים, ואחר כך עבר לעסוק בעיה הגדולה שנוצרה עם גילוי הספר. שפן קורא את הכתוב בספר באוזני המלך. מסתבר שהכתב בספר הבહיל מאד את יאשרו. הוא קורע את בגדיו (לאות אבל או אשון, כמו חזקיהו במלכים ב, י'יט), ואחר כך שולח שליחים אל נביאת ה', חולדה, ומצווה: "לְכוּ דְרֵשׁוּ אֶת הָיְהִיא בְּעֵדָיו וּבְעֵד הָעָם... עַל דְּבָרַי הַכְּסֵף הַגִּמְצָא חֲזָה, כי בְּדַולָּה חִמְתָה הָיְяִ נִצְתָּה בָּנָה, עַל אֲשֶׁר לֹא

שמעו אבותינו על דברי הכספי זהה לעשויות בכל הכתוב עליינו".

דברי יאשרו ברור שחוקי הספר מצווים לעבוד את ה' באופן שונה מכפי שנוהג בימיו, ושהפולחן לה' שנוהג בימיו נחשב, על פי חוקי הספר שנמצא, לחטא חמור. יאשרו כבר חש שצפוי לעם עונש גדול על שחוקי הספר שנמצא לא קוימנו במשך דורות רבים.

חולדה מאשרת את חששותיו של יאשרו ומנבאת:

1. נבואת עצם, נבואת חורבן לעם כעונש על אי קיום חוקי הספר: "כִּי אָמַר הָיְהִיא מִבְיאָ רְעָה אֶל חַטֹּאת זַעַם, נָבוֹא תְּחִזְקֵי הַסִּירָמִים לְעֵבֶד אֶת הָיְהִיא בְּאַמְרֵי הַסִּירָמִים לְעֵבֶד אֶל יְשֻׁבּוּ... תְּהִת אֲשֶׁר עָזְבָנִי וַיַּקְרְבוּ לְאֱלֹהִים אֶחָרִים לְמַעַן חַכְעָסִנִי בְּכָל מַעַשָּׂה יְדֵיכֶם" (פסוקים 16-17).

2. נבואת נחמה ליאשרו, הבטחה למותו בשיבה טובה: "כִּי אָמַר הָיְהִיא אֶלְהִי יִשְׂרָאֵל... הָנָנִי אָסְפָה עַל אֶבְתָּאֵךְ וְנָאָסְפָת אֶל כְּבָרְתָּאֵךְ בְּשָׁלוֹם" (פסוקים 18-20).

מהו הספר שנמצא במקדש?

על פי הכתוב בפרק (פסוק 8), ספר זה נחשב לחלק מן התורה, ככלומר זה ספר חוקים שכתב משה לפני מותו, ככלומר במאה ה-13 לפסה"נ, ולאחר מותו אבד לעם. חוקי הספר שונים מהחוקים שקבעו עמו ימי מציאות הספר.

על פי הפרשנות המסורתית, הספר שנמצא הוא ספר התורה כולה, כל תורה משה. הוא אבד לעם בימיים של משה ואמוון, שהיו חוטאים גדולים והצילו להשכיח מנו העם את עבודת ה'. ולהשיכת אותן לעבודה זרה. אובדן הספר היה רק סמל לשכחת ה' על ידי העם. בשעה יאשיהו לשלטונו, הוא החזיר את העם לעבוד את ה', ועל כן זכה שבימיין יימצא מחדש ספר המתורה במחדש.

על פי גישת חקר האקרים³⁶, הספר שנמצא במקדש הוא ספר דברים, והוא לא נכתב כלל בידי משה במאה ה-13 לפנה"ג, אלא על ידי חוגי השלטון (כהנים או חכמים) ביוםיו של יאשיהו, במאה ה-7 לפנה"ג. כהנים וחכמים אלה שאפו לקדם את תפיסת עולמים ואת השינוי שרצו לעורך בפולחן לה, והעמידו פנים (אולי תוך שיתופו של יאשיהו בתוכנית) שבמהלך השיפוצים במקדש מצא חלקי הכהן הגדול את הספר. יש דמיון רב בין חוקי ספר דברים לבין הפעולות שעשה יאשיהו על פי חוקי הספר שמצא, למשל:

1. עד ימי אישינו נהגו חוקי ספר שמות, שלפייהם הפולחן היה מפוזר. אפשר היה לעבוד את ה' בבמות בכל יישוב. בעקבות מציאת הספר, אישינו מרכז את הפולחן במקום אחד, בית המקדש בירושלים. זה מתאים לזרישתו של ספר דברים, לזכוח לה' רק "במקום אשר יבחר", בניגוד לשאר ספרי התורה המאפשרים פולחן בכל מקום.
 2. אישינו היה המלך היחיד שבעיר את פולחן צבא השמים. ספר דברים הוא הספר היחיד המצווה על ביעור פולחן זה (דברים ז' 19, י"ז 3).
 3. בספר שנמצא במקdash היו כתובים איוימים וקללות (מלכים ב, כ"ב 16) שהם כנראה גרמו לאישינו לקרוע את בגדיו בבחלה. קללות נוראיות מופיעות בספר דברים כ"ז-כ"ח.
 4. ספר דברים מצווה לחוג את הפסח רק "במקום אשר יבחר" ואישינו מכנס את כל העם לחוג את הפסח בירושלים.

36 חקר האקרוא, המכונה גם "ג'יקורת האקרוא" הוא גישה פרשנית, מחקרית - מדעית, למקרא, המבארת את המספר במקרא תוך השוואתו לממצאים ארכיאולוגיים ומדעיים אחרים

דברים י"ב 14-1

א אלה חקיקים וחותמניים אשר תשמרן לעשות באוצר אשר גתנו כי אלהי אבותיך לך לרשפה כל הימים אשר אתם חיים על הארץ ב אבד תאבדן את כל הפקמות אשר עבדו שם הנזום אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על הארץ הרים ועל הגבעות ותחת כל עז רענו ג ונתקטם את מזבחות ושבורתם את מסכטם ואשריהם תשרפון באש ופסילו אלהיהם תנדעוו ואבדתם את שטם מון הפקום ההוא ד לא תעשן בן לה אלהיכם כי אם אל הפקום אשר יבחר כי אלהיכם מכל שבטייכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שפה ווְהַבָּאֶתְמָשֵׁפָה עַלְתִּיכֶם וּבְחִיכֶם וְאֶת מַעֲשָׂרְתִּיכֶם וְאֶת תְּרוּמָתֶיכֶם וּנְדָרְיכֶם וּנְדָבְתִּיכֶם וּבְכָרְתִּיכֶם וּצְאָנָכֶם ז וּאֱכָלָתֶם שם לפנֵי כי אלהיכם ושמחתם בכל משלח ידכם אתם ובתיכם אשר ברקה כי אלהיך ח לא תעשן בכל אשר אנחנו עושים מה חיום איש כל חישר בעניינו ט כי לא באתם עד עתה אל חפנוקה ואל נחלה אשר כי אלהיך נתן לך י ועברתם את היירון וישבתם בארץ אשר כי אלהיכם מנחיל אתכם והגנית לכם מכל איביכם מסביב וישבתם בטח يا ובהה הפקום אשר יבחר כי אלהיכם בו לשכן שם שפה תביאו את כל אשר אני מצוה אתכם עולתיכם ובחיכם מעשרותיכם ותרמת ידכם וכל מבחן נדריכם אשר תדרנו לך יב ושמחתם לפנֵי כי אלהיכם אתם ובניכם ובנתיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלווי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם יג השמר לך פועל עלה עלה בכל מקומ אשר תראה יד כי אם בפקום אשר יבחר כי באחד שבטך שם טעהה עלה עלה ואשם תעשה כל אשר אני מצווה

פרק י"ב עוסק ברכיו הפלוחן. נושא זה עומד במרכז של ספר דברים. למעשה, רוב החוקים בספר דברים נובעים מהציווי לרכזו את הפלוחן או קשורין אליו בדרכים שונות. על פי הנאמר בפרק י"ב, ריכוז הפלוחן צריך להיעשות בשני שלבים:

א. טיהור הארץ מעבודה זורה: "אבד תאבדן את כל הפקמות אשר עבדו שם הנזום... את אלהיהם" (פסוקים 2-3).

ב. ביטול מקומות הפלוחן רבים לה' ברחבי הארץ ומצוומים למקום אחד בלבד, שאיןו מכונה בשם אלא מכונה "הפקום אשר יבחר ה'". כינוי זה חוזר שלוש פעמים בפסוקים 1-14 ומדגיש את חשיבותו ואת קדושתו של מקום הפלוחן, שנבחר בידי ה' עצמו.

פסוק 2: "אבד תאבדן את כל הפקמות אשר עבדו שם הנזום אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על הארץ הרים ועל הגבעות ותחת כל עז רענו" - פסוק זה מצווה להשמיד את כל מקומות הפלוחן

שבהם עבדו הכנענים את אליליהם. "אָבֹד תִּאְבֹּדُן" - תשמידו כליל. "תַּחַת כָּל אֵץ רַעֲנָן" - הגויים נהגו לבנות מקומות פולחן לאלהיהם בראשי ההרים והגבועות. כאן מציין המשפט בעיקר את הפולחן לאלת אשרה, שיזגה באמצעות עצה.³⁷ הכתוב לועג למזבחות אלה ורואה בריבוי המזבחות דבר מאוס, כאמור: לא נשאה גבעה אחת בכל הארץ, שלא בנו עליה מזבח לעבודתם המתוועבת. מלשון הפסוק עולה קושי: איך ייתכן שבני ישראל מורשים לרשות את אלהי הכנענים? הרי המקרא אוסר עבודה זרה.

fteron הקשי: המילים: "אָשֶׁר אַתָּם יְרִשּׁוּם אַתֶּם" הן פסוקית לוואי (תוספת לכטוב המקורי, שמטארת את הגויים), והפסוק המקורי היה: "אָבֹד תִּאְבֹּדُן אֶת כָּל הַמִּקְמוֹת אֲשֶׁר עָבֹדוּ שֶׁם הָגּוּם אֶת אֱלֹהִים...".
פסוק 3: טיהור הארץ מעבודה זרה צריך להיות יסודי, מكيف ומוחלט. פסוק 3 בניו מחייב משפטים המתארים פעולות השמדה של חפצי פולחן ומקומות פולחן שונים:

1. "וַיִּתְצַטֵּם אֶת מִזְבְּחָתֶם" - יש לשבור את המזבחות שעלייהם הוקרבו קורבנות לאלים אחרים.
2. "וַיִּשְׁבַּרְתֶּם אֶת מִצְבְּתֶם" - הממצבות הן לוחות אבן, ששימשו מושב לאלוהות בפולחן. נהוג היה לשפוך עליהם שמן או נוזלים אחרים כמנחה לאלים.
3. "וַיִּשְׂרִיכֶם תְּשַׁרְפּוּ בְּאַשׁ" - האשורים היו כנראה עצים שניטעו או פסלי עצ שנعواו לכבוד האלה אשרה. יש לשרווף אותם.
4. "וַיִּפְסִילְיָ אֱלֹהִים תְּגַדְּעֹן" - גם הפסלים שנعواו לכבוד האלים צריכים להיגיע, להישבר.
5. "וַיִּבְדַּתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמִּקְומָה הַהוּא" - עליכם להביאו למצב שבו שם הכנענים לא יזכיר עוד במקומות הללו. יש למחוק כליל כל סמן וכל סימן לקיומם במקום הזה.

פסוק 4: "לَا תַּعֲשֵׂן בְּנֵי אֱלֹהִים" – את הביטוי הזה אפשר לפירוש בשתי דרכים:

1. אפשר שהוא מתייחס לפסוק 2 על דרך הניגוד: הגויים עבדו את אלהיהם בכל מקום. לכם, בני ישראל, הדבר אסור. אתם יכולים לעבוד את ה' רק במקום אחד.
2. אפשר שהוא מתייחס לפסוק 3 על דרך הניגוד: אתם מחויבים לשבור ולנתוץ כל אג'ה או חפץ מקודש לעבודה זרה בארץכם; אך אסור לכם לפגוע בכך בחפצי הפולחן הקדושים לה'.

פסוק 5: "כִּי אִם אֶל הַמִּקְומָ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהִים מִבְּלָשְׁבָטֵיכֶם לְשֻׁום אֶת שְׁמָם – לְשַׁבְּנָה תְּדַרְשׁוּ וּבָאָתָּה שְׁפָחָה" – פסוק זה מגדר את רעיון ריכוז הארץ:

1. מעתה יתבצע פולחן הקרבנות רק במקום אחד, "הַמִּקְומָ אֲשֶׁר יִבְחַר ה'"'. מצב זה מנוגד לפיזור הפולחן, שהמחבר מתאר במילים: "לَا תַּעֲשֵׂן בְּכָל אֲשֶׁר אָنֹחָנוּ עִשָּׂים פֶּה חֵיָם אִישׁ בְּלַחֲשָׂר בְּעִינֵיכֶם" (פסוק 8), ולריבוי אתרי הפולחן האליליים: "עַל הַחֲרִים הַרְמִים וְעַל הַגְּבֻעֹת וְתַחַת כָּל אֵץ רַעֲנָן" (פסוק 2).
2. בהתאם לתפיסת האلوות בספר דברים, אלהים אינם שוכן במקדש בגופו, אלא רק בשמו. ככלומר, הוא מעניק מכובדו למקדש. זהה תפיסת אלהות מופשטת.

37. בדרך כלל עצ תמר.

3. **בגראת השומרונית ל תורה³⁸** כתוב בפסוק זה "וְאַתֶם שָׁפָחִים" במקום "זָבַת שָׁפָחִים", משום שהפועל **זָבַת**"זָבַת" הוא הפעול היחיד בפסוק זה בצורת זכר יחיד, ואילו שאר התיחסויות עם בפסוקים סוף-12 הן ברבים (אלוהיכם, שבטייכם, תדרשו). **ה Zusach ha-Arazi** מבטל את הקושי על ידי שינוי הפעול מיחיד לרבים.

פסוקים 6-7: "וְהַבָאתֶם שָׁפָחָה עַל־תְּכַם וּבְחִיכָם וְאֵת מַעֲשָׂרְתֵיכָם וְאֵת תְּרוּמַת יְדֵיכָם וְנִדְבָתֵיכָם וּבְכָרְתֵיכָם וּצְאַנְכֵיכָם" - עתה מפורטים סוג המנוחות והקורבנות המובאים לה'. המנוחות חייבות להיות מוגשות רק במקומות אשר יבחר ה', ואלה הן: עלות זבחים, תרומות ומונחות שאים נוטן מנדבת לבו, מעשרות (עשירות מהתווצרת השנתית של כל אדט), נדרים (מנחה או קורבן שאים נדר להביא למקדש) ובכורות (בכורות הבקר והצאן הניתנים לה'). כל אלה מוגשים לה' (ואת חלקם ואוכלים המקירב ובני משפחתו), רק בבית המקדש בירושלים: "וְאֶכְלָתֶם שֶׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְחָתֶם בְּכָל מָשָׁלֵח יְדֵיכָם אַתֶם וּבְתְּכַם אֲשֶׁר בָּרְכָה ה' אֱלֹהֵיךְ". דברים דומים חווורים גם בפסוק 11, 13-14 כדי להדגיש את החשיבות של הבאת הקורבות אך ורק למקום אשר יבחר ה'.

פסוקים 8-10: "לֹא תַעֲשׂו בְּכָל אֲשֶׁר אָנֹחָנו עֲשִׂים פֶּה חִישֵר בָּעִינָנו. כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֵלֶּה מִנְנֹתָה וְאֵלֶּה גִנְחָלָה... וְעַבְרָתֶם אֶת תִּרְחָה וַיַּשְׁבַתֶם בָּאָרֶץ..." - פסוקים אלה מציגים את ריכוז הפולחן כמצב מנוגד לפיזור הפולחן.

על פי הגישה המסורתית, המתבטאת גם בכתב, משה הוא הדובר אל העם. הימים הם ימי הנודדים במדבר, לפני הכניסה לארץ. משה, הנפרד מבני ישראל, מזהיר אותם שלא יוכל להמשיך לעבד את ה' בכל מקום. הם מצטווים לרכז את הפולחן מרגע כניסה ניסתם לארץ.

על פי הגישה בהאקרוד, הספר נכתב בידי קבוצת חוקקים (שהיו חברי בה, כנראה, חכמים וכוהנים). לפי דעה זו, רמזו החוקרים דזוקא למצב בימייהם, בתקופה שלפני ריכוז י'אה', אז אפשר היה להזכיר לה' קורבות במזבחות המקומיים ברחבי הארץ. מhabiri ספר דברים קבוע שמצוב זה הוא בגדר חטא, עברה על מצוות אלוהים.

על פי הכתוב בפסוקים אלה, ברור שרכיבו הפולחן הוא מצווה התלויה בארץ ישראל, ככלומר מצווה שאפשר לקיים רק בעת היישבה בארץ. בפסוקים 8-10 נאמר במפורש כי ריכוז הפולחן לא בוצע עד כה מפני שהעם לא ישב בארץ. אך ברגע שהעם בא אל הארץ, הוא חייב לישם את מצוות ריכוז הפולחן.

פסוק 12: "וְשָׁמְחָתֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אַתֶם וּבְנֵיכֶם וּבְנִתְיָכֶם וּבְרִיכֶם וְאַמְתִתְיָכֶם וְהַלּוּ אֲשֶׁר בְשֻׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חָלֵק וְגִנְחָלָה אַתֶכֶם" - בפסוק זה באה לביטוי המודעות הסוציאלית, שאופיינית בספר דברים: החוקק מדגיש שימוש החוג ואכילת הקורבן אין שלמות אלא אם כן משתתפים בסעודה לא רק המקירב ומשפחתו, אלא גם עני החברה. בין העניים מונה החוקק את העובדים, האמהות (=ריבוי של אמה) ו"הלווי אשר בשעריכם". מודיע חובה לשתף את הלוי בסעודות החג? שתי סיבות אפשריות:

1. הסיבה הניתנת בכתב (ההסבר המסורי) היא: "כִּי אֵין לוֹ חָלֵק וְגִנְחָלָה אַתֶכֶם" – כאשר חולקה אדמת הארץ לשבטים, לא ניתנו לשפט לויי אדמות, מפני שבני השבט עובדים בדורש ואיןם פנויים לעבודת האדמה. על כן החוקק מצווה לסייע לויי מבחינה כלכלית.

38 עוד על התורה ההארוזית ראו במילון: "זוסח שארוזי תורה".

על פי חקר האקרים, עוניים של הלוויים החל רק בעקבות רפורמת יאלאה (622 לפנה"ס), שבמסגרתה צומצם הפולחן לה' בבית המקדש בלבד. כל עוד פעלו במקומות ברחבי הארץ, הייתה עבודה מרובה לכוהני במקומות, כי לכל במא נדרשו כוהנים ולויים. לאחר סגירות הבמות, הם היו מובטלים והצטרפו לעניי העם. על כן המחוקק מצווה לשתוף בסעודות הקורבן.

בכך המחוקק מבטא את ההשכפה שיחסים בין אדם לאדם רק מצווה מוסרית אלא גם עניין שבין אדם לאלהים: אלהים דואג שככל אדם שיכל לחת אוכל וסיעע לעניים, יעשה זאת.

הערות:

1. בפרק זה מתבטאת ההשכפה שהישגיו של האדם כפרט (למשל: הצלחה כלכלית) והישגיו עם ישראל כעם (למשל: כיבוש הארץ) אינם מטרות שהם השיגו בעצמם, מתוך כוחם או כוחם, אלא שהוא הוא שמעניק להם את ההישגים. למשל: בפסוק 7 נאמר: "וְאֶכָּלְתָּם... וְשִׁמְחַתָּם בְּכָל מִשְׁלָחֵךְ... אֲשֶׁר בָּרַךְ הָאֱלֹהִים" - כמובן, אתם אוכלים לשובע ושותים לרוויה וננהנים מפרי עמכם כי אליהם מנהיל אתכם והניח לךם מבל איביכם מפקביך וישראלם בטח" - כיבוש ארץ ישראל והישיבה בה אינם נזקפים לזכות הכוח והעוצמה הצבאית של עם ישראל; ה' הוא שנטע להם את הארץ והוא שהביס את אויביהם ונתן להם לחיות בשלום ושלווה.
2. המחוקק נוקט שתי דרכים מנוגדות כדי לשכנע את הקוראים (או את השומעים) להשמיד את הפולחן הזר ולרכזו את הפולחן לה' במקום אחד. הוא מנמק את הצווים לטיהור ולרכיזו פעם על דרך החיוב ופעם על דרך השלילה. למשל: את הצו לטהר את הארץ מן הפולחן הזר הוא מנמק תחילתו על דרך השלילה: "לَا תַעֲשׂُו גַּן לְהִי אֱלֹהִיכֶם" (פסוק 4) ולאחר כך על דרך החיוב: "וְתִהְיֶה הַפְּקֻדָּם אֲשֶׁר יִבְחַר הָאֱלֹהִיכֶם בָּזֶה... שְׁמַח תַּבְיאוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצֹעה אֶתְכֶם" (פסוק 11).
3. **מילים וביטויים מנהיים:** בקטע הזה חוזרת המילה המנהה "שם" (פסוקים 2, 5, 11, 14 – פעמיים) ואליה מצטרפים המילה "שםה" (פסוקים 5, 6, 11) והביטוי החוזר "המקום אשר יבחר ה'" (פסוקים 5, 11, 14). ככל יחד מדגישים את נושא הפרק: הפולחן לה' יכול להתבצע רק במקום אחד בלבד – "המקום אשר יבחר ה'".

4. אף שסביר להניח, שכונת המחוקק בפרק זה היא ריאוז הפולחן בירושלים (גם לדעת הפרשנים המסורתיים), אין בכטו אזכור מפורסם של ירושלים. בכך יכולות להיות שתי סיבות:
א. **הኒמק מסוטתי:** משה, שכתב את ספר דברים, אמנם התכוון שבסופו של דבר ירויצו הפולחן בירושלים, אך ידע (ברוח הנבואה) שהעם יזבח לה' במקומות רבים לפני ירושלים תחפוך למרכו הפולחני היחיד. על כן משה מדריך את העם לבחור בכל פעם מקום אחד לפולחן: שילה, גבעון וכו'. על פי דעתה זו, הביטוי "המקום אשר יבחר" אינו מכוון רק למקום אחד אלא למקומות שונים, שיכולים להתחלף על פי רצונו ה'. ה' יודיע עם על המקום הרצוי החדש באמצעות הנביאים.

ב. **הנימוק המחקרי (ביקורת):** קבוצת הכהנים והסופרים, שחיברו את ספר דברים ו"מצאו" אותו במקדש בימי יאשיהו, לא רצו לעורר את חסdem של בני העם, שהרי אזכורה של ירושלים יכול לעורר חשד שהספר לא נכתב בימי משה. **ריכאע האלען** עורר התנגדות רבה בקרב העם, שומר על קדושתו של ערים נוספות. המתנגדים יכולים לטעון שם משה כתוב את הספר, והוא כלל לא התכוון לירושלים, שהרי ירושלים נכבהה רק כמאותים שנה לאחר מות משה, וה' לא הודיע לנביאים (כגון אליהו, שזבח בכרמל) ולמלךים (כגון שלמה, שזבח בגבעון) על סיורבו לקבל קורבנות במקומות אחרים בארץ. המתנגדים יכולים לחושף את העובדה שאזכורה של ירושלים מסגיר את הזמן המאוחר של הספר.